

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 58/02-31

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Juraja Babjaka a Eduarda Báránya vo veci sťažnosti E. F., bytom B., zastúpenej advokátom JUDr. M. J., Advokátska kancelária, B., pre namietané porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prerokovanie veci súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 65/97 na neverejnom zasadnutí 16. októbra 2002 takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 65/97 p o r u š i l základné právo E. F. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj jej právo na prerokovanie veci súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Okresnému súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 65/97 p r i k a z u j e konať bez zbytočných priet'ahov.

3. E. F. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 30 000 Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Bratislava III p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Sťažnosti E. F. vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 2. mája 2002 č. k. III. ÚS 58/02-11 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na konanie sťažnosť E. F., bytom B. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. M. J., Advokátska kancelária, B., pre namietané porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prerokovanie veci súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 65/97.

Na základe výzvy ústavného súdu sa k predmetu konania písomne vyjadrili obaja účastníci konania, okresný súd vyjadrením č. Spr. 3304/02 z 27. mája 2002 a sťažovateľka prostredníctvom svojho právneho zástupcu vyjadrením z 3. júla 2002.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich

vyjadreniami, ako aj s obsahom súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 8 C 65/97 dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. V dôsledku toho senát ústavného súdu sťažnosť prerokoval na svojom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov, ich zástupcov a verejnosti len na základe písomne predložených vyjadrení účastníkov a obsahu dotknutého spisu.

Predmetom konania bolo namietané porušenie práv sťažovateľky zaručených v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru vo veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 8 C 65/97, v ktorej podľa nej dochádza k prieťahom v konaní. Od podania žaloby do podania sťažnosti ústavnému súdu uplynulo 59 mesiacov a 6 dní, čo je takmer 5 rokov, pričom okresný súd vo veci stále meritórne nerozhodol. Sťažovateľka navrhla 23. mája 1997 pristúpenie ďalšieho účastníka do konania (na strane žalobcu). Okresný súd o tomto návrhu rozhodol až 21. marca 2000, teda po 34 mesiacoch (t. j. takmer troch rokoch). O návrhu na pristúpenie ďalšieho účastníka konania (na strane žalovaných) z 11. apríla 2001 okresný súd do podania ústavnej sťažnosti vôbec nerozhodol aj napriek tomu, že medzitým uplynulo 11 mesiacov a 22 dní, teda takmer rok.

Podľa sťažovateľky z vyššie uvedených skutočností jednoznačne vyplýva, že okresný súd svojou nečinnosťou spôsobil prieťahy v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 65/97, čím porušil jej základné právo na prerokovanie jej veci bez zbytočných prieťahov.

Na základe uvedených skutočností navrhla, aby ústavný súd rozhodol, že „Slovenská republika, zastúpená Okresným súdom Bratislava 3, v konaní vedenom pod č. 8 C 65/97, moje právo, priznané Čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a Čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, porušila“.

Navrhla taktiež, aby ústavný súd podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde „...uložil Okresnému súdu Bratislava 3, aby vo veci č. 8 C 65/97 konal“, a aby Slovenskej republike, zastúpenej okresným súdom, uložil povinnosť zaplatiť sťažovateľke finančné zadosťučinenie vo výške 200 000 Sk do 30 dní od vyhlásenia rozhodnutia ústavného súdu.

Okresný súd v písomnom vyjadrení k sťažnosti č. Spr. 3304/02 z 27. mája 2002 uviedol, že návrh na začatie konania vo veci sp. zn. 8 C 65/97 bol podaný 3. apríla 1997. Prvým úkonom príslušnej sudkyne okresného súdu konajúcej vo veci bolo doručenie návrhu odporcom s výzvou na vyjadrenie úpravou z 10. mája 1999. Predseda okresného súdu v tomto kontexte poukázal na dlhodobú neprítomnosť pojednávajúcej sudkyne na pracovisku v období od januára 1999 až do 10. mája 1999. Poukázal taktiež na vysoký počet nevybavených vecí v príslušnom súdnom oddelení v dôsledku personálnych problémov – nízkeho počtu sudcov na občianskoprávnom úseku súdu. K ďalšiemu priebehu konania uviedol, že posledné vyjadrenie k návrhu bolo doručené súdu 7. júna 1999, pričom 21. marca 2000 rozhodla sudkyňa o pripustení pristúpenia ďalšieho účastníka do konania na strane navrhovateľa, pripustila zmenu petitu návrhu a vyzvala právneho zástupcu navrhovateľa, aby v lehote 20 dní predložil súdu doklad preukazujúci hodnotu spornej nehnuteľnosti (znalecký posudok) pre účely vyrubenia súdneho poplatku, no právny zástupca navrhovateľa požiadal 10. augusta 2000 o predĺženie lehoty do 30. septembra 2000. Ani predĺženú lehotu však nedodržel, preto ho sudkyňa úpravou z 26. marca 2001 opätovne vyzvala na predloženie znaleckého posudku. Právny zástupca navrhovateľa podal 26. marca 2001 návrh na zmenu petitu žaloby a 12. apríla 2001 navrhol pripustenie pristúpenia do konania ďalšieho účastníka na strane odporcu. Znalecký posudok predložil súdu 17. apríla 2001. Sudkyňa vyzvala 20. marca 2002 navrhovateľov na zaplatenie súdneho poplatku za podaný návrh na začatie konania. Podľa názoru predsedu okresného súdu spôsobil právny zástupca navrhovateľa zdržanie v konaní do značnej miery sám dvoma návrhmi na zmenu petitu žaloby a dvoma návrhmi na pripustenie pristúpenia ďalších účastníkov do konania.

Právny zástupca sťažovateľky písomne reagoval na vyjadrenie okresného súdu listom z 3. júla 2002, v ktorom uviedol, že list okresného súdu z 29. februára 2000, ktorým súd žiadal o predloženie znaleckého posudku, mu bol doručený až 24. júla 2000, t. j. viac ako päť mesiacov po vyhotovení tohto listu (dovtedy ležal na súde), čo je priamym dôkazom prietáhov v konaní. Poukázal na skutočnosť, že predloženie posudku v súdom pôvodne stanovenej lehote znemožnili prietahy v postupe orgánov katastra nehnuteľností pri poskytovaní podkladov potrebných na vyhotovenie posudku. Súd však bol o tomto

probléme informovaný (listom zo 6. septembra 2000) a podľa názoru právneho zástupcu sťažovateľky mohol vyhovieť jeho žiadosti o vytýčenie termínu pojednávania z 11. októbra 2000 aj bez znaleckého posudku, keďže jeho predloženiu bránil nezákonný postup štátneho orgánu (orgánu správy katastra nehnuteľností). Uviedol, že podklady na vyhotovenie znaleckého posudku (overený výpis z listu vlastníctva a overenú kópiu katastrálnej mapy) získal od orgánov správy katastra nehnuteľností po piatich mesiacoch, a to na základe niekoľkých osobných ústnych sťažností a na základe troch písomných žiadostí. Znalecký posudok zaslal okresnému súdu v prílohe listu z 12. marca 2001 a opätovne ho osobne podal v podateľni súdu 14. apríla 2001.

Na základe žiadosti z 12. augusta 2002 predložil okresný súd ústavnému súdu spisový materiál týkajúci sa konania vedeného pod sp. zn. 8 C 65/97, k stanovisku právneho zástupcu sťažovateľky z 3. júla 2002 sa nevyjadril.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania v predmetnej občianskoprávnej veci sťažovateľky.

Sťažovateľka sa na základe svojho tvrdeného spoluvlastníckeho práva k pozemku zapísanému v pozemkovej knihe vo vložke č. 11044, parc. č. 18030 v katastrálnom území B. – V. prostredníctvom svojho právneho zástupcu 3. apríla 1997 na okresnom súde domáhala žalobou určenia, že žalovaní nie sú vlastníkami pozemkov vzniknúcich rozdelením pôvodného vyššie označeného pozemku a tiež ich vydania od žalovaných, ktorí ich v tom čase mali v držbe.

Konanie v tejto veci je na okresnom súde vedené pod sp. zn. 8 C 65/97 a doposiaľ nebolo právoplatne skončené.

Právny zástupca sťažovateľky navrhol 23. mája 1997 pristúpenie ďalšieho účastníka do konania na strane žalobcu a následne podaním z 24. júna 1997 zmenil petit žaloby a opravil chyby v jej texte.

Vo veci konajúca sudkyňa dala 10. mája 1999 súdnej kancelárii pokyn doručiť žalobu žalovaným, aby sa k nej písomne vyjadrili v lehote 20 dní. Výzva bola vypravená 12. mája 1999. Žalovaní sa k žalobe vyjadrili do 7. júna 1999 okrem žalovanej M. G., ktorá sa k žalobe nevyjadrila. Lehota na vyjadrenie jej uplynula 9. júna 1999.

Právny zástupca sťažovateľky listom zo 14. júla 1999 urgoval vytýčenie termínu pojednávania vo veci. Pretože termín pojednávania nebol vytýčený, podal 6. decembra 1999 na okresnom súde sťažnosť na prietahy v konaní adresovanú predsedovi okresného súdu, na ktorú odpovedal listom č. Spr. 2146/99 zo 4. februára 2000 podpredseda okresného súdu.

Uznesením sp. zn. 8 C 65/97 z 21. marca 2000 pripustil okresný súd vstup ďalšieho účastníka Ing. Ľ. K. do konania na strane navrhovateľa.

Listom z 29. marca 2000 vyzval okresný súd právneho zástupcu sťažovateľky, aby v lehote 20 dní založil do spisu doklad preukazujúci hodnotu spornej nehnuteľnosti (znalecký posudok) pre účely vyrubenia súdneho poplatku, a zároveň zaslal 4 opisy podania z 24. júna 1997, ktorým zmenil petit žaloby. Výzvu zaslal okresný súd na starú adresu právneho zástupcu sťažovateľky (B. 2), ktorý podaním z 18. júla 1997 doručeným okresnému súdu 22. júla 1997 oznámil zmenu adresy svojej kancelárie. Pretože poštová zásielka sa vrátila okresnému súdu ako nedoručená, dala sudkyňa 14. júna 2000 súdnej kancelárii pokyn zistiť adresu právneho zástupcu sťažovateľky zo zoznamu komerčných právnikov, v ktorom bol právny zástupca sťažovateľky v tom čase ako komerčný právnik zapísaný. Po opakovanom doručovaní (výzva bola vypravená 17. júla 2000) prevzal právny zástupca sťažovateľky výzvu okresného súdu 25. júla 2000.

Na základe uvedenej výzvy okresného súdu mu právny zástupca sťažovateľky zaslal v prílohe listu z 9. augusta 2000 doručeného okresnému súdu 10. októbra 2000 štyri kópie

doplnenia žaloby a požiadal o predĺženie lehoty na predloženie znaleckého posudku, ktorý si súd vyžiadal za účelom vyčíslenia súdneho poplatku, do 30. septembra 2000.

Katastrálny odbor Okresného úradu B. odmietol vydať sťažovateľke podklady potrebné na vyhotovenie znaleckého posudku, na čo jej právny zástupca podal sťažnosť Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky, odboru katastrálnej inšpekcie, so žiadosťou o nápravu a túto skutočnosť zároveň oznámil okresnému súdu listom zo 6. septembra 2000.

Listom z 11. októbra 2000 žiadal právny zástupca sťažovateľky o vytýčenie termínu pojednávania vo veci aj bez predloženia znaleckého posudku s poukazom na to, že žaloba v predmetnej veci bola podaná pred viac ako tromi rokmi, predloženiu znaleckého posudku bráni nezákonný postup orgánu štátu a že znalecký posudok bude vypracovaný a predložený dodatočne.

Znalecký posudok zaslal právny zástupca sťažovateľky okresnému súdu v prílohe listu z 12. marca 2001, okresnému súdu bol podľa pečiatky podateľne doručený 14. marca 2001.

Podaním z 22. marca 2001 doručeným okresnému súdu 26. marca 2001 zobrala sťažovateľka (prostredníctvom svojho právneho zástupcu) žalobu v časti týkajúcej sa určenia jej vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam späť (navrhla, aby túto otázku riešil súd v rámci návrhu na ich vydanie ako otázku predbežnú) a zmenila petit žaloby tak, že žiadala, aby súd uložil žalovaným povinnosť vydať žalobkyni časti pôvodnej pozemnoknižnej parcely, ktoré mali v držbe.

Vo veci konajúca sudkyňa dala 26. marca 2001 súdnej kancelárii pokyn doručiť právnemu zástupcovi sťažovateľky výzvu, aby zaslal okresnému súdu znalecký posudok preukazujúci hodnotu predmetu sporu v lehote 30 dní. Výzva bola vypravená 5. apríla 2001.

Podaním z 11. apríla 2001 doručeným okresnému súdu 12. apríla 2001 navrhol právny zástupca žalovaných pristúpenie ďalšieho účastníka do konania na strane žalovaných – Slovenskej republiky – Slovenského pozemkového fondu a v dôsledku toho tiež zmenil petit žaloby.

V prílohe listu zo 17. apríla 2001 predložil právny zástupca sťažovateľky okresnému súdu opätovne znalecký posudok na určenie výšky súdneho poplatku (na základe výzvy okresného súdu z 5. apríla 2001).

Listom z 3. decembra 2001 podal právny zástupca sťažovateľky druhú sťažnosť na prietahy v konaní adresovanú predsedovi okresného súdu.

Vo veci konajúca sudkyňa dala 22. marca 2002 súdnej kancelárii pokyn doručiť sťažovateľke a ďalšiemu žalobcovi výzvu na zaplatenie súdneho poplatku za podanie žaloby v lehote 7 dní. Výzva bola vypravená 5. apríla 2002.

Listom z 27. marca 2002 odpovedal podpredseda okresného súdu právnomu zástupcovi sťažovateľky na jeho sťažnosť na prietahy v konaní z 3. decembra 2001 doručenú predsedovi okresného súdu 4. decembra 2001. Vo svojej odpovedi pripustil, že „v konaní došlo k zdržaniu“, čo odôvodnil tým, že „sudkyňa má v oddelení viac ako 400 vecí“.

III.

1. Podľa ustanovenia čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy : „Každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietahov (...).“

Podľa ustanovenia čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru : „Každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola (...) v primeranej lehote prejednaná (...) súdom (...), ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch (...).“

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (I. ÚS 10/98).

Otázku existencie zbytočných prietáhov v konaní, a tým aj porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy skúma ústavný súd vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa právnej a faktickej zložitosti veci, podľa správania účastníka konania a spôsobu, akým v konaní postupoval súd (napr. II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98). Tieto tri kritériá zohľadňuje pri namietanom porušení práva na prerokovanie veci súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru aj Európsky súd pre ľudské práva v Štrasburgu.

2. Ústavný súd konštatuje, že občianskoprávne spory týkajúce sa vlastníckych práv k pozemkom môžu mať za určitých okolností vzhľadom na históriu spoločenského vývoja na území Slovenska a zmeny právnej úpravy v tejto oblasti povahu právne alebo skutkovo zložitej veci.

Z konkrétnych okolností daného prípadu však vyplýva, že okresný súd vykonal v konaní, aj napriek tomu, že žaloba bola podaná 3. apríla 1997, len prvotné úkony a k zabezpečeniu dôkazných prostriedkov, resp. k dokazovaniu samotnému a s tým spojenému právnomu posúdeniu skutkového stavu pre rozhodnutie v merite veci vôbec nepristúpil.

Prípadná skutková alebo právna zložitosť veci preto nemohla mať v danom prípade vplyv na vznik zbytočných prietáhov v konaní a s tým spojené možné porušenie práv sťažovateľky.

3. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľky ako účastníčky konania, ústavný súd nezistil takú závažnú skutočnosť, ktorá by mala byť zohľadnená na jej ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v napadnutom konaní k zbytočným priet'ahom.

Je síce pravdou, že právny zástupca sťažovateľky nepredložil znalecký posudok v súdom pôvodne stanovenej lehote dvadsiatich dní od doručenia výzvy z 29. marca 2000, ba ani v predĺženej lehote (do 30. septembra 2000), o ktorú požiadal, čo však bolo spôsobené oneskoreným poskytnutím podkladov potrebných na vyhotovenie znaleckého posudku zo strany orgánov správy katastra nehnuteľností.

Obdobie, v ktorom okresný súd nekonal, pretože čakal na zaslanie znaleckého posudku pre účely vyrubenia súdneho poplatku, však nemožno hodnotiť ani ako zbytočné priet'ahy spôsobené súdom. Bolo vecou sťažovateľky zabezpečiť uvedený znalecký posudok a skutočnosť, že splnenie tejto procesnej povinnosti sťažili možné nedostatky v činnosti orgánov správy katastra nehnuteľností, nie je pre hodnotenie postupu okresného súdu v danom prípade právne významná.

Ústavný súd sa nestotožnil s názorom predsedu okresného súdu, podľa ktorého spôsobil právny zástupca sťažovateľky zdržanie v konaní do značnej miery sám dvoma návrhmi na zmenu petitu žaloby a dvoma návrhmi na pripustenie pristúpenia ďalších účastníkov do konania.

Zo skutkových zistení ústavného súdu v uvedenej veci takáto skutočnosť nevyplýva. Okresný súd do predloženia spisového materiálu vo veci sp. zn. 8 C 65/97 ústavnému súdu rozhodol iba o návrhu sťažovateľky z 23. mája 1997 na pristúpenie ďalšieho účastníka do konania, ktoré uznesením sp. zn. 8 C 65/97 z 21. marca 2000 pripustil, ďalšími spomenutými návrhmi sa nezaoberal. Podľa judikatúry ústavného súdu navyše predĺženie konania, ktoré je dôsledkom uplatnenia procesných práv účastníkov konania, nemá povahu zbytočných priet'ahov (napr. II. ÚS 41/97, I. ÚS 51/01, I. ÚS 15/02).

4. Ďalším kritériom, ktoré ústavný súd hodnotil, bol postup okresného súdu v predmetnej veci.

Ústavný súd zistil obdobia nečinnosti, ktoré mali výrazný vplyv na doterajšiu dĺžku konania a ktoré treba považovať za zbytočné priet'ahy v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy.

Ide predovšetkým o obdobie od podania žaloby 3. apríla 1997 do prvého úkonu sudkyne vo veci 10. mája 1999 (viac ako dva roky a jeden mesiac), obdobie od 9. júna 1999, keď uplynula lehota na vyjadrenie k žalobe poslednej zo žalovaných, do 21. marca 2000, keď uznesením sp. zn. 8 C 65/97 pripustil pristúpenie ďalšieho účastníka do konania na strane navrhovateľa (viac ako deväť mesiacov), a obdobie od opakovaného predloženia znaleckého posudku okresnému súdu 17. apríla 2001 do pokynu sudkyne súdnej kancelárii na vyzvanie žalobcov na zaplatenie súdneho poplatku 20. marca 2002 (viac ako 11 mesiacov).

Existenciu uvedených období, v ktorých okresný súd vo veci nekonal, nepriamo potvrdzuje aj vyjadrenie jeho predsedu k sťažnosti sťažovateľky v konaní pred ústavným súdom č. Spr. 3304/02 z 27. mája 2002. Jeho obranu spočívajúcu v uvedení dôvodov, ktoré mali ako objektívne príčiny ovplyvniť dĺžku konania (dlhodobá neprítomnosť pojednávajúcej sudkyne na pracovisku, vysoký počet nevybavených vecí v príslušnom súdnom oddelení v dôsledku personálnych problémov – nízkeho počtu sudcov na občianskoprávnom úseku súdu), ústavný súd neakceptoval.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu (napr. II. ÚS 48/96, II. ÚS 18/98, II. ÚS 52/99) nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné priet'ahy v súdnom konaní.

V období od 29. marca 2000 do 17. júla 2000 okresný súd opakovane doručoval právnenému zástupcovi sťažovateľky výzvu na predloženie znaleckého posudku, pretože prvýkrát ju zaslal na starú adresu, ktorej zmenu mu právny zástupca oznámil písomným podaním doručeným 22. júla 1997. Výzvou z 5. apríla 2001 okresný súd znova vyzval právneho zástupcu na predloženie znaleckého posudku aj napriek tomu, že tento mu bol doručený už 14. marca 2001. Právny zástupca výzve vyhovel a 17. apríla 2001 opätovne predložil znalecký posudok.

Podľa právneho názoru ústavného súdu aj nesprávna organizácia práce, ako aj iné nedostatky v činnosti súdu, ktoré boli príčinou neprimeranej lehoty prerokovania konkrétnej veci, sú porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov (II. ÚS 61/98).

Ústavný súd preto postup okresného súdu aj v obdobiach od 29. marca 2000 do 17. júla 2000 a od 14. marca 2001 do 17. apríla 2001 (spolu viac ako štyri mesiace), keď dochádzalo k zbytočnému opakovaniu procesných úkonov, v dôsledku čoho činnosť okresného súdu nesmerovala efektívne k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľky ohľadne tých práv, kvôli ktorým sa naň obrátila (napr. II. ÚS 33/99), posúdil ako konanie s priet'ahmi, ktoré mali charakter zbytočných priet'ahov.

Ústavný súd konštatuje, že občianskoprávne konanie, ktoré je predmetom posúdenia, trvá už viac ako päť rokov a šesť mesiacov, pričom súd prvého stupňa vo veci ešte meritórne nerozhodol. Z uvedenej doby prevažnú časť (štyri roky a jeden mesiac) tvoria obdobia, v ktorých dochádzalo k zbytočným priet'ahom v konaní v dôsledku nečinnosti okresného súdu alebo iného porušenia jeho povinnosti organizovať procesný postup v súdnom konaní tak, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty sťažovateľky.

S ohľadom na vyššie uvedené nemožno dobu predmetného konania vedeného na okresnom súde považovať z hľadiska požiadaviek čl. 6 ods. 1 dohovoru za primeranú a ani za ústavne akceptovateľnú vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez

zbytočných prietáhov v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd preto dospel k záveru, že uvedené práva sťažovateľky boli porušené.

Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Ústavný súd zistil porušenie základného práva v podstatnej miere aj v dôsledku nečinnosti odporcu, a preto mu nariadil vo veci konať v súlade s ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku, v zmysle ktorých len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá (§ 100 ods. 1), pričom v konaní postupuje súd v súčinnosti so všetkými účastníkmi tak, aby ochrana práv bola rýchla a účinná (§ 6).

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti žiadala aj o priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 200 000 Sk z dôvodu, že pôvodný pozemkovoknižný pozemok, ktorého vydania sa v konaní pred okresným súdom domáha, bol vlastníkom odňatý nezákonným postupom orgánov štátu. Orgán štátu, ktorý má byť garantom ochrany práv (aj v prípade vlastníkov tohto pozemku), však nekoná, prípadne spôsobuje prietahy v konaní. Spoluvlastníci v dôsledku nečinnosti okresného súdu nemôžu využívať oprávnenia vyplývajúce z ich vlastníckeho práva.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa ustanovenia § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Podľa ustanovenia § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde má primerané finančné zadosťučinenie povahu náhrady nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch..

Významnou súčasťou zadosťučinenia sťažovateľky je už samotné deklarovanie porušenia jej práv, ako aj príkaz ústavného súdu okresnému súdu, aby vo veci ďalej konal bez zbytočných prietáhov.

Avšak vzhľadom na to, že porušenie základných práv sťažovateľky, ktoré ústavný súd zistil, nemožno napraviť obnovením stavu pred ich porušením a výrok ústavného súdu deklarujúci toto porušenie, ako aj jeho príkaz okresnému súdu, aby v ďalšom priebehu konania postupoval bez zbytočných prietáhov, nemožno, vzhľadom na okolnosti prípadu, považovať za dostatočnú a účinnú nápravu, priznal ústavný súd sťažovateľke primerané finančné zadosťučinenie.

Ústavný súd považoval v tomto prípade za primerané priznať sumu 30 000 Sk. Táto suma zohľadňuje jednak dĺžku zbytočných prietáhov v konaní (štyri roky a jeden mesiac) a jednak s nimi spojenú nemajetkovú ujmu, ktorá sťažovateľke vznikla v dôsledku obáv o ochranu jej vlastníckych práv. Vo zvyšnej časti ústavný súd návrh na finančné zadosťučinenie zamietol.

Ústavný súd pripomína, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia nie je prípadná náhrada majetkovej škody.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. októbra 2002